

JAROSŁAW OCZKI

**INTEGRACJA POLSKI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ
A ZACHODNIE RYNKI PRACY**

Toruń 2005

SPIS TREŚCI

WSTĘP	9
1. OBCOKRAJOWCY W UNII EUROPEJSKIEJ	14
1.1. Sytuacja na rynkach pracy Piętnastki	14
1.1.1. Zatrudnienie i bezrobocie	14
1.1.2. Elastyczność rynków pracy	18
1.1.2.1. Ochrona stosunku pracy	19
1.1.2.2. Elastyczność płac	21
1.1.2.3. Regulacja czasu pracy	24
1.1.2.4. Mobilność siły roboczej	26
1.1.3. Starzenie się społeczeństw	27
1.1.4. Spadek liczebności populacji	30
1.2. Imigranci w Unii Europejskiej	31
1.2.1. Udział obcokrajowców w społeczeństwach krajów członkowskich	31
1.2.2. Rozkład regionalny imigrantów	33
1.2.3. Obcokrajowcy w Niemczech	36
1.2.4. Sytuacja obcokrajowców na rynkach pracy krajów wysoko rozwiniętych	39
1.3. Zapotrzebowanie na zagranicznych pracowników	44
1.4. Polityka imigracyjna	50
1.4.1. Alternatywne podejścia do polityki imigracyjnej	50
1.4.2. Niemiecki program rekrutacji zagranicznych specjalistów	53
1.4.3. Harmonizacja polityki imigracyjnej Unii Europejskiej	56
1.5. Wpływ imigracji na rynki pracy	59
2. MIGRACJE Z POLSKI W KONTEKŚCIE INTEGRACJI	63
2.1. Charakterystyka emigracji	63
2.1.1. Przepływy migracyjne w Polsce	63
2.1.2. Polska emigracja do Niemiec	65
2.1.3. Główne przyczyny migracji z Polski	67

2.2. Różnice dochodowe jako przyczyna migracji	68
2.2.1. Dochód Polski w relacji do krajów UE-15	68
2.2.2. Konwergencja dochodowa w Unii Europejskiej	70
2.2.3. Konwergencja dochodowa Polski	75
2.3. Bezrobocie w Polsce	78
2.3.1. Stopa bezrobocia	78
2.3.2. Nadzatrudnienie w rolnictwie	81
2.4. Tendencje demograficzne a potencjał migracyjny	85
2.5. Potencjał migracyjny	88
3. WYMIANA HANDLOWA POMIĘDZY POLSKĄ A KRAJAMI PIĘTNASTKI I JEJ WPŁYW NA RYNKI PRACY	100
3.1. Wymiana handlowa krajów Europy Środkowej i Wschodniej a integracja	100
3.1.1. Skutki przystąpienia krajów EŚW do jednolitego rynku	103
3.1.2. Specjalizacja eksportowa nowych krajów członkowskich	106
3.2. Integracja europejska Polski a wymiana międzynarodowa	109
3.2.1. Udział Polski w handlu zagranicznym UE	109
3.2.2. Pozycja konkurencyjna Polski	110
3.3. Skutki wymiany handlowej na rynkach pracy	114
3.3.1. Wpływ handlu międzynarodowego na rynki pracy krajów wysoko rozwiniętych	114
3.3.2. Skutki wymiany handlowej z krajami EŚW na rynkach pracy dotychczasowych państw członkowskich UE	121
3.4. Analiza wymiany handlowej pomiędzy Polską a Republiką Federalną Niemiec w grupie towarów pracochłonnych	130
4. PRZEPIŁYWKY KAPITAŁU A ZACHÓDNIENIE RYNKI PRACY	138
4.1. Inwestycje bezpośrednie w krajach Europy Środkowej i Wschodniej	138
4.2. Wpływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych na rynki pracy	144
4.2.1. Międzynarodowe przepływy kapitału a rynki pracy	144
4.2.2. Wpływ unijnych inwestycji bezpośrednich na rynki pracy w krajach UE-15	146
4.3. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce	151
ZAKOŃCZENIE	157
LITERATURA	160
SPIS TABEL	177
SPIS WYKRESÓW	179

TABLE OF CONTENTS

INTRODUCTION	9
1. FOREIGNERS IN THE EUROPEAN UNION	14
1.1. Labour markets in the EU-15 countries	14
1.1.1. Employment and unemployment	14
1.1.2. Elasticity of labour markets	18
1.1.2.1. Employment protection	19
1.1.2.2. Elasticity of wages	21
1.1.2.3. Working time regulation	24
1.1.2.4. Labour mobility	26
1.1.3. Population ageing	27
1.1.4. Shrinking populations	30
1.2. Immigrants in the European Union	31
1.2.1. The share of foreigners in the societies of member states	31
1.2.2. Regional distribution of immigrants	33
1.2.3. Foreigners in Germany	36
1.2.4. The position of foreigners on labour markets in developed countries	39
1.3. Demand for foreign workers	44
1.4. Immigration policy	50
1.4.1. Alternative approaches to immigration policy	50
1.4.2. German recruitment program for foreign specialists	53
1.4.3. Harmonization of the EU immigration policy	56
1.5. The impact of immigration on labour markers	59
2. MIGRATION FROM POLAND IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION	63
2.1. Characteristic features of emigration	63
2.1.1. Migration flows in Poland	63
2.1.2. Poland's emigration to Germany	65
2.1.3. The main factors driving migration from Poland	67

2.2. Income differentials as a determinant of migration	68
2.2.1. Poland's income in relation to the EU-15	68
2.2.2. Income convergence in the European Union	70
2.2.3. Income convergence process in Poland	75
2.3. Unemployment in Poland	78
2.3.1. Unemployment rate	78
2.3.2. Overemployment in agriculture	81
2.4. Demographic trends and migration potential	85
2.5. Migration potential	88
3. INTERNATIONAL TRADE BETWEEN POLAND AND THE EU-15 AND ITS IMPACT ON LABOUR MARKETS	100
3.1. Foreign trade in Central and Eastern European countries and integration process	100
3.1.1. The effects of CEE countries accession to the common market ..	103
3.1.2. Export specialization of the new member states	106
3.2. Poland's European integration and foreign trade	109
3.2.1. The share of Poland in the EU international trade	109
3.2.2. Competitiveness of Polish economy	110
3.3. The effects of foreign trade on labour markets	114
3.3.1. The impact of international trade on labour markets in developed countries	114
3.3.2. The effects of trade with CEE countries on the labour markets in the "old" member states	121
3.4. The analysis of trade flows between Poland and Germany in labour-intensive commodity groups	130
4. CAPITAL FLOWS AND THE WESTERN LABOUR MARKETS	138
4.1. Foreign direct investment in Central and Eastern European countries	138
4.2. The impact of foreign direct investment on labour markets	144
4.2.1. International capital flows and labour markets	144
4.2.2. The impact of European direct investment on labour markets in the EU-15	146
4.3. Foreign direct investment in Poland	151
CONCLUSIONS	157
REFERENCES	160